

Hyvinkään kaupungin
PERUSOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA 2016
Vuosiluokat 1–2

Sisälllys

13. Vuosiluokat 1-2.....	3
13.1 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä vuosiluokkien 1–2 tehtävä	3
13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1–2	3
13.3 Hyvinkäällä.....	3
Esiopetuksen ja 1. luokan nivelvaihe	3
Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.....	4
13.4 Oppiaineet vuosiluokilla 1–2	5
13.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	5
13.4.4 MATEMATIIKKA	12
13.4.5 YMPÄRISTÖOPPI.....	15
13.4.6 USKONTO	19
13.4.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	25
13.4.8 MUSIIKKI	27
13.4.10 KÄSITYÖ.....	35
13.4.11 LIIKUNTA	37
13.4.12 OPPILAANOHJAUS	40

13. Vuosiluokat 1-2

13.1 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä vuosiluokkien 1–2 tehtävä

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 98)

13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1–2

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 99)

13.3 Hyvinkäällä

Esiopetuksen ja 1. luokan nivelvaihe

Lapsen sujuva ja joustava siirtymä esiopetuksesta alkuopetukseen edellyttää päiväkotien ja koulujen välistä yhteistyötä ja molemminpuolista toimintakulttuurien tuntemista. Jotta esi- ja alkuopetuksesta muodostuu lapsen oppimiselle ja kasvulle mielekäs jatkumo, on tärkeää, että esiopetuksen ja alkuopetuksen tavoitteet, sisällöt sekä menetelmät ovat yhdensuuntaisia ja täydentävät toisiaan.

Tavoitteena on, että jokaisella esiopetuksen oppilaalla on mahdollisuus esiopetusvuotensa aikana yhteistoimintaan alkuopetuksen kanssa. Yhteistoiminta suunnitellaan esi- ja alkuopetuksen välisenä yhteistyönä ja kirjataan molempien lukuvuosisuunnitelmiin.

Perusopetuksen kummiluokkayhteistyön käynnistäminen olisi suositeltavaa jo esiopetusvaiheessa esimerkiksi siten, että esiopetuksessa oleville lapsille järjestetään kouluun tutustumiskäynnin yhteydessä yhteistyötuokio tulevan kummiluokan kanssa.

Hyvinkäällä esiopetuksen oppimisen alueista ja alkuopetuksen oppiaineista on yhdessä muodostettu molempien tavoitteet ja sisällöt sisältävät taulukot. Näiden avulla esi- ja alkuopetuksen tietoisuus toistensa tavoitteista sekä toiminnallisen yhteistyön suunnittelu helpottuu ja monipuolistuu. Suunnitelma yhteistyön toteuttamisesta kirjataan molempien lukuvuosisuunnitelmaan.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyöryhmän tehtävänä on seurata, arvioida ja kehittää nivelvaiheyhteistyötä. Nivelmallin mukaiset, säännölliset alueelliset tapaamiset esi- ja alkuopettajien kesken ovat perusta yhteistyön rakentamiselle.

Lapsen siirryessä esiopetuksesta alkuopetukseen käydään nivelvaiheen tiedonsiirtokeskustelu, johon osallistuvat huoltajan lisäksi esiopetusryhmän lastentarhanopettaja ja tuleva luokanopettaja. Hyvinkään esiopetuksessa käytetään yhteistä lapsikohtaista havainnointimenetelmää, Lasten taitojen havainnointi (LTH), jonka avulla esiopetusryhmän toimintaa suunnitellaan. Lisäksi havainnoilla on tarkoitus turvata oikean ja oleellisen tiedon siirtyminen esiopetuksesta alkuopetukseen. Nämä nivelvaiheen tiedonsiirtopalaverit toimivat lapsen yksilöllisyyden tukena.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyölle on syntynyt hyviä käytäntöjä. Eri-ikäisten yhteisopetusryhmät, kummiluokat, pajatoiminta, projektit ja juhlat ovat joitakin esimerkkejä yhteistyön tekemisen tavoista.

Lapsen sujuva ja joustava siirtymä esiopetuksesta alkuopetukseen edellyttää päiväkotien ja koulujen välistä yhteistyötä. Jokaisesta Hyvinkään sisällä kouluun siirtyvästä lapsesta pidetään tiedonsiirtopalaveri. Tiedonsiirtopalaveri on ensisijainen tapa siirtää tietoa koululle.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Kevätlukukauden aikana luokanopettaja varmistaa tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan kanssa, että kolmannelle luokalle siirtyvän oppilaan lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan perustaitojen hallinta on riittävää. Luokanopettaja ohjaa ja tukee oppilaan itseluottamuksen kasvua ja opiskelutaitojen ja työskentelytaitojen kehittymistä sekä yksin että ryhmässä opiskeltaessa.

Rehtori vastaa, että huoltajalle annetaan tietoa ja ohjausta kieliohjelmasta, erikoisluokista ja uusista oppiaineista. Huoltajille järjestetään tarpeen mukaan mahdollisuus keskustella nivelvaiheeseen liittyvistä asioista kuten esim. opiskelun kasvavista vaatimuksista ja uuteen ryhmään liittymisestä esim. vanhempainillassa tai muissa tapaamisissa.

Toisen vuosiluokan arviointikeskustelussa painopiste on äidinkielen, matematiikan ja työskentelytaitojen arvioimisessa.

Rehtori tekee oppilaiden luokkasijoittelun yhteistyössä erityisopettajan, koulupsykologin, terveydenhoitajan ja luokanopettajan kanssa. Tukea tarvitsevien oppilaiden luokkasijoittamiseen kiinnitetään erityishuomiota.

Luokanopettaja selvittää yhteistyössä erityisopettajan ja rehtorin kanssa oppilaan tehostetun ja erityisen tuen tarpeen ennen kolmannelle luokalle siirtymistä.

13.4 Oppiaineet vuosiluokilla 1–2

13.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 103)

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 105)

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 117)

1. IK. SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS		
1. IK. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1 Ympäristön kielellinen jäsentäminen, nimeäminen, kuunteleminen, kysyminen, vastaaminen, kertominen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan	S1 Harjoitellaan kysymistä, vastaamista, pyytämistä, toisen kuuntelua ja keskustelun jatkamista omalla vuorolla. Opetellaan kohteliasta puhetapaa. Harjoitellaan ääntämistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin	S1 Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua	S1 Harjoitellaan esim. omista kokemuksista ja tunteista kertomista sekä mielipiteen ilmaisemista. Huomioidaan ilmaisutapa ja sopiva sanasto. Opetellaan ajan ilmaisemista kerronnassa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla	S1 Käsitellään erialisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin	S1 Käytetään draamatyöskentelyä mm. satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä sekä vuorovaikutustilanteiden harjoittelussa. Rohkaistaan kokonaisilmaisuun.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin	S1 Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan	S2 Työskennellään lastenkirjallisuuden parissa lukukokemusten jakaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen	S2 Opetellaan ja harjoitellaan lukemista. Opitaan käsitteet äänne, kirjain, tavu, sana, lopetusmerkki ja virke. Kuvien, lastenkirjojen, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien avulla laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä	S2 Harjoitellaan lukemisessa tarvittavat käsitteet: äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin	S2 monipuoliset ympäristön tekstit; havainnoiminen ja tulkitseminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen	S2 monipuoliset ympäristön tekstit; havainnoiminen ja tulkitseminen tiedon kertominen toisille	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan	S2 Harjoitellaan lukemista ja luetun ymmärtämistä. Luetaan yhteisiä sekä oman taitotason ja kiinnostuksen mukaisia tekstejä. Keskustellaan luetusta.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
Tekstien tuottaminen		
T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla	S3 tekstin tuottaminen mielikuvituksen käyttäminen tarinoiden kertominen mielipiteiden ilmaiseminen omien kokemusten kuvaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3 havaintojen ja ajatusten puhuminen ja kirjoittaminen kuvien käyttö yksin ja yhdessä toimiminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T11 opastaa oppilasta harjaanuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia	S3 kirjoitetun kielen sopimukset; sanaväli, tavutus, virke, piste, ison alkukirjaimen käyttö	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja	S3 Harjoitellaan tavujen, sanojen ja virkkeiden kirjoittamista käsin ja näppäimin.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita	S3 Ohjataan kiinnittämään huomiota vokaalien ja konsonanttien keston vaihteluun. Opetellaan käyttämään isoa alkukirjainta erisnimissä ja virkkeen alussa sekä virkkeen lopetusmerkkejä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen	S4 kielellisen tietoisuuden vahvistaminen tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien havaintojen tekeminen kielestä kielenkäytön vaikutus muihin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön	S4 kiinnostuksen herättäminen lukemiseen (itseä kiinnostava lukeminen) lapsille suunnattu kirjallisuus ja mediatekstit kirjaston käyttö	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen	Tutustutetaan oppilaat kirjastoon ja kannustetaan heitä etsimään taito- ja ikätasolle sopivaa kiinnostavaa kuunneltavaa, katseltavaa ja luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien tarinoihin, leikkeihin ja juhiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa	sanat, ilmaisutavat, lorut, sanaleikit lastenkulttuuri ja tapakulttuuri omassa lähiympäristössä juhlaperinteet yhteiset esitykset ja niiden monipuolinen ideointi	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin	Ohjataan oppilaita eri kielten ja puhetapojen havainnoimiseen. Kannustetaan oman ja toisten oppilaiden kulttuurin ja äidinkielen arvostamista monikulttuurisessa koulu yhteisössä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana	Tehdään eri oppiaineisiin liittyviä pieniä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä. Harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Tuetaan oppilasta löytämään omat vahvuutensa kielenkäyttäjänä ja hyödyntämään omaa äidinkieltään oppimisen tukena.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito

2. IK. SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS		
2. IK. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1 Ympäristön kielellinen jäsentäminen, nimeäminen, kuunteleminen, kysyminen, vastaaminen, kertominen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan	S1 Harjoitellaan kysymistä, vastaamista, pyytämistä, toisen kuuntelua ja keskustelun jatkamista omalla vuorolla. Opetellaan kohteliasta puhetapaa. Harjoitellaan ääntämistä ja kiinnitetään erityistä huomiota vokaalien ja konsonanttien keston vaihteluun.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin	S1 Harjoitellaan ryhmäviestintän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua	S1 Harjoitellaan esim. omista kokemuksista ja tunteista kertomista sekä mielipiteen ilmaisemista. Huomioidaan ilmaisutapa ja sopiva sanasto. Huomioidaan ajan ilmaiseminen kerronnassa ja opetellaan aikakäsitteitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla	S1 Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaise-maan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin	S1 Käytetään draamatyöskentelyä erilaisten tekstien ja aihepiirien käsittelyssä sekä vuorovaikutustaitojen harjoittelussa. Rohkaistaan kokonaisilmaisuun.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin	S1 Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan	S2 tekstinymmärtämisen taidot ja strategiat keskustelu tekstin sisällöstä tekstin kertominen omin sanoin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä	S2 sanojen ja sanontojen merkitykset sanan valinnat tekstissä käsitevarasto kerronnan peruskäsitteet: päähenkilö, tapahtumapaikka, aika ja juoni	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen	S2 Harjoitellaan mekaanista lukemista. Käytetään käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, lopetusmerkki, virke, kappale, teksti, otsikko ja kuva. Tutkitaan tekstien rakenteita ja merkityksiä. Erilaisten tekstien avulla laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin	S2 kuvien ja kirjoitetun tekstin tulkitseminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen	S2 tekstin merkitys ja rakenteet sanojen ja sanontojen merkitykset	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan	S2 Luetaan kiinnostuksen mukaista ja taitotasolle soveltuvaa kaunokirjallisuutta sekä tieto- ja mediatekstejä. Keskustellaan luetusta sekä siitä, miten sen voi liittää omiin kokemuksiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Tekstien tuottaminen		
T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla	S3 tekstin tuottaminen puhutun kielen muuttaminen kirjoitetuksi kieleksi tekstin suunnittelu	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3 kertomuksen perusrakenne ajan ja paikan ilmaisu muodot	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kielipiillisten rakenteiden tuottamista	S3 Tutustutaan eri tekstilajeille tyypilliseen sanastoon ja kielipiillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsikirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia	S3 näppäintaitojen harjoittelu oikeinkirjoitustaidon kehittymisen tukeminen runsaan lukemisen avulla oikeinkirjoitustaidon perusteiden kehittymisen harjaannuttaminen omassa tekstissä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita	S3 Ohjataan oikeakielisyyteen kielen rakenteissa (esim. vokaalien ja konsonanttien kestojen vaihtelut).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen	S4 kielenkäytön vaikutus muihin havaintojen tekeminen eri puhetaivoista ja eri kielistä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetaivoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen	S4 Havainnoidaan eri kieliä ja puhetaivoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa ja keskustellaan kielen merkityksestä ja vaikutuksesta.	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön	S4 lapsille suunnattu kirjallisuus ja mediatekstit kirjastonkäyttö	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa	S4 sanonnat, runot, lastenkulttuuri ja tapakulttuuri juhlaperinteet yhteiset esitykset ja niiden monipuolinen ideointi	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana	S5 Tarjotaan malleja koulutyöskentelyn kielenkäyttötilanteista. Tuetaan oppilasta löytämään omat vahvuutensa kielenkäyttäjänä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin	S5 Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä havainnoimalla ympäristöä ja tulkitsemalla kuvia ja tekstejä. Opetellaan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan	S5 Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä oman oppimisen arvioinnissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito

13.4.4 MATEMATIIKKA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 128)

1. Ik. MATEMATIIKKA		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet		
T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä	S1 yhtäläisyydet erot säännömukaisuus vertailu ja luokittelu sarjoittaminen syy- ja seuraussuhteita S1 – S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Työskentelyn taidot		
T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa	S2 Luvut ja laskutoimitukset S1 – S4	L4 Monilukutaito
T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1 – S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan	S1 – S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja	Lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välinen yhteys Lukumäärien laskeminen, hahmottaminen ja arvioiminen S1 – S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä	Lukualue 0-20 Lukujonotaidot, taito vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen parillisuus, monikerta ja puolittaminen Lukujen 1-10 hajotelmat Kymmenjärjestelmän perusteet toiminnallisesti S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin	Yhteen- ja vähennyslaskut lukualueella 0–20 S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita	Päässä-laskustrategiat Vaihdannaisuus ja liitännäisyys yhteenlaskussa S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia	S3 Geometria ja mittaaminen <ul style="list-style-type: none"> kolmiulotteisen ympäristön hahmottaminen tason geometria suunta- ja sijaintikäsitteet kappaleiden, tasokuvioiden nimeäminen luokittelu, tutkiminen, rakentaminen ja piirtäminen 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate	<ul style="list-style-type: none"> mittaamisen periaate eri mittavälineitä monipuolisesti käyttäen aikakäsitteen ymmärtäminen ja ajan yksiköt tasatunnit ja puolet tunnit S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin	S4 Tilastot ja diagrammit <ul style="list-style-type: none"> tietojen kerääminen ja tallentaminen yksinkertaiset taulukot ja pylväsdiagrammit 	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan	S1 Ohjelmoinnin alkeet <ul style="list-style-type: none"> vaiheittaiset toimintaohjeet ja niiden testaaminen 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

2. Ik. MATEMATIIKKA		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet		
T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä	S1 – S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Työskentelyn taidot		
T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa	S1 – S4	L4 Monilukutaito
T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1 – S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan	S1 – S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja	S1 – S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä	S2 Lukualue 0-100	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin	S2 Yhteen- ja vähennyslaskut lukualueella 0–100 Kertolaskun käsite Vaihdannaisuus ja liitännäisyys kertolaskussa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia pääsälaskustrategioita	S2 Kertotaulut 1-5 ja 10 Jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys Murtoluvun käsite	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia	S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate	S3 Keskeiset mittayksiköt: metri, senttimetri, kilogramma, gramma, litra ja desilitra Aikakäsite: varttia vaille ja vartin yli	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin	S4	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan	S1	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

13.4.5 YMPÄRISTÖOPPI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 130)

YMPÄRISTÖOPPI 1. Ik.		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen	S1-S6 Eri ympäristöopin tiedonalojen opiskelu oppilaan omaan arkeen liittäen. Opiskellaan toiminnallisin menetelmin eri oppimisympäristöissä. Hyödynnetään monipuolisesti koulun lähiympäristöä opiskelussa.	
T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä	S1-S6 S3 toiminen erilaisissa ympäristöissä ja opittujen tietojen ja taitojen hyödyntäminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys
T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittämistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja koulu yhteisössä	S1-S6 S1, S6 oman lähiympäristön tilan sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Tutkimisen ja toimimisen taidot		
T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään	S2-S4, S6 S2 Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6 S5 elämän perusedellytykset	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin	S1-S6 S3 Ympäristön ja sen ilmiöiden kuten sään kuvaaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä	S1-S6 S3 Yleisimpien eliölajien tunnistaminen maastossa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita	S1-S6 S2 Harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa sekä kiusaamisen ehkäisyä.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2, S4, S6 S6 tavaroiden kierrättäminen ja jätteiden lajittelu	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen
T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista	S1-S6 S1 Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä	S1-S6 S3 luonnon ominaispiirteiden, ilmiöiden ja ominaisuuksien havainnointi ja kirjaaminen eri vuodenaikoina.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Tiedot ja ymmärrys		
T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla	S1-S6 S6 Omista ja yhteisistä tavaroista ja huolehtiminen ja jätteen vähentäminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina	S1-S6 S6 Oma kotiseutu ja sen merkitys	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1-S6 S5 koulupäivän toiminnan kehittäminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä	S1 S5 S5 Arjen terveystottumukset ja niihin liittyvät taidot sekä ihmiselle hyvää mieltä tuottavat asiat.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

2. IK. YMPÄRISTÖOPPI		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen	S1-S6 Eri ympäristöopin tiedonalojen opiskelu oppilaan omaan arkeen liittäen. Opiskellaan toiminnallisin menetelmin eri oppimisympäristöissä. Hyödynnetään monipuolisesti koulun lähiympäristöä opiskelussa.	
T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä	S1-S6 S3 Toimitaan erilaisissa ympäristöissä ja hyödynnetään opittuja tietoja ja taitoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen
T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja koulu yhteisössä	S1-S6 S1 S6 Edistetään oman lähiympäristön tilaa sekä koulu yhteisön hyvinvointia.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Tutkimisen ja toimimisen taidot		
T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään	S2-S4, S6 S2 Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi	S2 Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. S4 Vahvistetaan oppilaan luontosuhdetta kokeilemalla ja kokemalla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin	S1-S6 S4 Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä	S1-S6 S3 Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita	S1-S6 S2 Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. S2 Opetellaan arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2, S4, S6 S4 Kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja arjen ilmiöihin ja teknologiaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista	S1-S6 S1 Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä. S2 Ymmärretään fyysisen ja psyykkisen koskemattomuuden rajat.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä	S1-S6 S4 Opetellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheiden kirjaamista ja kuvaamista.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Tiedot ja ymmärrys		
T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla	S1-S6 S3 Tutustutaan karttoihin ja laaditaan pihakartta tutusta ympäristöstä. S5 Tutustutaan ravinnon tuotantoon ja juomaveden alkuperään.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina	S1-S6 S3 Harjoitellaan lukemaan karttoja ja muita kuvaajia. S6 Tutustutaan kotiseutuun ja sen merkitykseen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen
T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1-S6 S6 Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ja omalle ympäristölle.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä	S1-S5 S1 Muodostetaan ymmärrys Ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäntilasta, kasvusta ja kehityksestä. S5 Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja niihin liittyviin taitoihin sekä ihmiselle hyvää mieltä tuottaviin asioihin.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

13.4.6 USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 134)

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 136)

1. Ik. EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Kannustaa oppilasta kiinnostumaan oman perheen uskonnollisesta ja katsomuksellisesta taustasta	S1, S2, S3 Oman perheen ja suvun historia, uskonto ja katsomukset Erilaisia perheitä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T2 Ohjata oppilasta tunnistamaan opiskeltavan uskonnon keskeisiä käsitteitä ja kertomuksia	S1 Kotiseurakunta ja sen toiminta Kotikirkko ja sen symboliikka Arjen uskonnollisia käsitteitä (usko, erilaiset rukoukset, virsi, Jumala, Jeesus) Lapsen arkeen ja elämänskysymyksiin sopivia Raamatun kertomuksia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon, juhliin ja tapoihin	S1 Kirkkovuoden keskeiset juhlat ja niihin liittyviä Raamatun kertomuksia ja perinteitä Kristilliseen elämäntapaan liittyvät juhlat	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T4 Kannustaa oppilasta havainnoimaan luokan, koulun ja lähiympäristön katsomuksellisia tapoja	S1, S2 Luokan ja kasvuympäristön uskonnollinen monimuotoisuus: uskonnot ja uskonnottomuus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S3 Arjen kokemusten jakaminen kertomalla ja kuuntelemalla	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T6 Ohjata oppilasta eläytymään toisten asemaan sekä kunnioittamaan toisten ajatuksia	S1, S3 Arjen eettiset tilanteet: omat teot ja niiden seuraukset, toisen asemaan eläytyminen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T7 Ohjata oppilasta ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja ympäristöstä	S3 Vastuu itsestä, toisista, ympäristöstä ja luonnosta arjen tilanteissa	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T8 Rohkaista omien mielipiteiden esittämiseen ja perustelemaan	S1, S2, S3 Arjen kokemusten jakaminen, omien ajatusten ja kokemusten ilmaisu ja kuuntelu	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

2. Iik. EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	S1, S2, S3 Oman perheen ja suvun katsomuksia Erilaisia perheitä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1 Arjen uskonnollisia käsitteitä (usko, erilaiset rukoukset, virsi, Jumala, Jeesus, enkeli) Lapsen arkeen ja elämänskysymyksiin sopivia Raamatun kertomuksia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenvierokiertoon, juhliin ja tapoihin	S1 Kirkkovuoden keskeiset juhlat ja pyhät sekä niihin liittyviä Raamatun kertomuksia ja perinteitä Kristilliseen elämäntapaan liittyvät juhlat ja niihin liittyvä perinne	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	S2 Luokan ja kasvuympäristön uskonnollinen monimuotoisuus: uskonnot ja uskonnottomuus Lähiympäristön uskontojen keskeiset juhlat ja tavat Erilaiset perheet ja erilaiset tavat	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S3 Syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänskysymyksiä Arjen kokemusten jakaminen kertomalla ja kuuntelemalla	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S1, S3 Arjen eettiset tilanteet, kultainen sääntö ihmisarvo, YK:n lapsen oikeudet, omien tekojen seuraukset, empatia, erilaisuuden hyväksyminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S3 Vastuu itsestä, toisesta ja luonnosta arjen tilanteissa	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1, S3 Arjen kokemusten jakaminen, omien ajatusten ja kokemusten ilmaisu ja kuuntelu	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

ORTODOKSINEN USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 137)

1. Ikk. ORTODOKSINEN USKONTO		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	S1, S2, S3 Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin.	L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1 Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää.	L1
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin	S1 Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.	L2, L7
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	S2 Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä.	L2, L3, L7
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S3	L2, L6, L7
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S1, S2, S3 Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin koulu yhteisössäkin.	L2, L6, L7
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S3	L3, L7
T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1, S3	L1, L5, L6, L7

2. IK. ORTODOKSINEN USKONTO		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	S1, S2, S3 Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin.	L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1 Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena.	L1
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin	S1 Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä.	L2, L7
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	S2 Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma.	L2, L3, L7
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S3 Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.	L2, L6, L7
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S1, S2, S3 Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.	L2, L6, L7
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S3 Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus.	L3, L7
T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1, S3	L1, L5, L6, L7

ISLAM

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 138)

1. lk. ISLAM		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	S1, S2, S3 Tutustutaan islamiin oman perheen kautta.	L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1 Sisällöistä keskeisiä ovat Jumalan ykseys ja alustavasti viisi pilaria. Tutustutaan uskontunnustukseen ja rukoukseen sekä alustavasti Koraaniin. Profeetoista opiskellaan profeetta Muhammedin elämä lyhyesti ja tutustutaan profeetta Aadamin kertomukseen.	L1
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenvieroksiin, juhliin ja tapoihin	S1 Opiskellaan alustavasti 'id al-fitr (=paastonpäättymisjuhla) ja 'id al-adha (=uhrijuhla) sekä ramadan (=paastokuukausi). Muista islamilaisista juhlia voidaan käsitellä niiden ollessa ajankohtaisia.	L2, L7
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	S2 Tutustutaan oman luokan ja koulun uskontoihin sekä lähiympäristön uskontoihin ja katsomuksiin, niiden keskeisiin juhlisiin ja alueen pyhiin rakennuksiin. Otetaan huomioon myös islamin monimuotoisuus sekä uskonottomuus.	L2, L3, L7
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S3 Pohditaan muslimien uskonnollisia velvollisuuksia oman elämän kautta.	L2, L6, L7
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S1, S2, S3 Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Tutustutaan lasten ja vanhempien oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitys oppilaan elämässä.	L2, L6, L7
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S3 Opiskellaan keskeisimmät hyvän elämän perusteet islamissa: vastuu itsestä ja muista luoduista. Käsitellään hyvää käytöstä.	L3, L7
T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1, S3	L1, L5, L6, L7

2. lk. ISLAM		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	S1, S2, S3 Islamilaiseen yhteisöön ja muslimien monimuotoisuuteen ilmiönä tutustutaan oman perheen, opiskeluryhmän ja oman koulun kautta,	L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1 Profeetoista opiskellaan profeetta Muhammedin elämä lyhyesti ja tutustutaan profeetta Aadamin kertomukseen. Tarkastellaan moskeijaa ja sen merkitystä. Suurista opetellaan Al-Fatiha ja Al Ikhlas.	L1
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin	S1 Perimätieto eli hadithit otetaan esiin kertomuksina profeetta Muhammedista erityisesti suhteessa vanhempien ihmisten kunnioittamiseen, toisten auttamiseen ja muiden omaisuuden kunnioittamiseen.	L2, L7
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	S2 Tutustutaan oman luokan ja koulun uskontoihin sekä lähiympäristön uskontoihin ja katsomuksiin, niiden keskeisiin juhliin ja alueen pyhiin rakennuksiin. otetaan huomioon myös islamin monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.	L2, L3, L7
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S3 Pohditaan muslimien uskonnollisia velvollisuuksia oman elämän kautta.	L2, L6, L7
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S1, S2, S3 Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Tutustutaan lasten ja vanhempien oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitys oppilaan elämässä.	L2, L6, L7
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S3 Käsitellään ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä oppilaiden elämästä nousevien kysymyksien kautta. Opiskellaan keskeisimmät hyvän elämän perusteet islamissa: vastuu itsestä ja muista luoduista. Käsitellään hyvää käytöstä.	L3, L7
T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1, S3	L1, L5, L6, L7

13.4.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 139)

1. IK. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua	S1 – S4 Minä ja muut Tutustutaan toisiimme ja toisemme ajatuksiin, kokemuksiin ja elämäntapoihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin	S2 Kuka minä olen? Mistä pidän, mistä en, mikä pelottaa? Kertoen, kuunnellen, piirtäen, esittäen...	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua	S1 Ystävyyden pelisäännöt	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä	S1 – S4 Pienimuotoisia haastattelujen tekemistä oppilaille tutuista arjen asioista (TVT)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia	S1 – S4 Omien tekojen tarkoitus ja seuraukset	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyyttä	S1 – S4 Miten voin olla avuksi? Miksi on tärkeää ottaa muut huomioon?	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja	S2 Erilaiset perheet ja tavat: Oman perheen ja luokkakaverin perheen vertailua	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita	S1 – S4 Yhteiselämän pelisäännöt Sääntö, sopimus ja laki Luottamus, rehellisyys > hyvä käytös Vastuu ja velvollisuus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa	S4 Minä osana luontoa Erilaisia kertomuksia maailman synnystä Eloton ja elollinen Lähiympäristö: koti- ja koulualueet, oma lempipaikka luonnossa, omasta lähiympäristöstä huolehtiminen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

2. Ik. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua	S1 – S4 Kunnioittavan kuuntelun ja selkeän itseilmaisun harjoittelua	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin	S2 Omien mielipiteiden ja ajatusten ilmaiseminen rakentavasti ja toisia loukkaamatta TVT:n käyttö oman ajattelun ja tunteiden välittäjänä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua	S1 Ominen ja toisten tunteiden tunnistaminen ja huomiointi	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä	S1 – S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia	S1 – S4 Miten oma käytökseni vaikuttaa muihin?	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyyttä	S1 – S4 Lapsen oikeudet ja asema suhteessa omaan perheeseen ja kouluun Suvaitsevaisuus	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja	S2 Erilaisia kulttuureja Suomessa ja erityisesti Hyvinkäällä (juhlat ja tavat)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita	S1 – S4 "Kultainen sääntö" Erilaiset perheet	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa	S4 Mitä voin tehdä luonnossa? > Merkitykselliset kokemukset Tavaroiden tarpeellisuus ja elinkaari Miten voin suojella luontoa?	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

13.4.8 MUSIIKKI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 141)

1. Ik. MUSIIKKI		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen	S1 <ul style="list-style-type: none"> Ryhmän jäsenenä toimiminen käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> ryhmytyminen, tutustumisleikkejä esim. rytm- ja lyömäsoittimet, laattasoittimet S2–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä	S1 <ul style="list-style-type: none"> luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> kuoro (tutti) yhteissoiton harjoittelua, esim. rytmin toistaminen kaikuna S2–S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuessa ja kuunnellen	S2 Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. S3 <ul style="list-style-type: none"> Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä. S1, S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja	S4 <ul style="list-style-type: none"> Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> musiikkiteknologian hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan musiikillinen keksiminen, esim. rytmiostinato S1–S3	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta	S4 <ul style="list-style-type: none"> Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> Kulttuuripolku: Hyvinkään orkesteri S1–S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseriaatteita musisoinnin yhteydessä	S2 <ul style="list-style-type: none"> Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. S1, S3, S4	L4 Monilukutaito
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa	S1 <ul style="list-style-type: none"> musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> musiikin arvostaminen ja kunnioittaminen musiikin käyttäjänä ja tekijänä S2–S4	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa	S4 <ul style="list-style-type: none"> Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> kappaleen harjoittelu esityskuntoon S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

2. Ik. MUSIIKKI		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaava rakentaen	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> ryhmytyminen, yhteishenkeä nostattavia musiikkileikkejä <p>S2–S4</p>	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> kiinnitetään huomiota äänenkäyttöön esim. rytmi- ja lyömäsoittimet, kantele soolo, soolo-tutti -vaihtelu <p>S2–S4</p>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto. <p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. <p>S1, S4</p>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen <p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelu-tehtäviä Luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet. <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> musiikkitekologiaan tutustuminen, esim. musiikin tallentaminen säveltämiseen tutustuminen, esim. äänitarinan tekeminen, sointiväriharjoitukset musiikillinen keksiminen, esim. melodiaostinato <p>S2, S3</p>	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöön leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omassa yhteisössä. <p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelu-tehtäviä Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. <p>S1, S2</p>	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseriaatteita musisoinnin yhteydessä	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto. <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> tutustutaan nuottikirjoitukseen ja harjoitellaan nuottien lukemista musiikin perusteiden opettaminen musisoinnin yhteydessä <p>S1, S3, S4</p>	L4 Monilukutaito
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> tutustutaan tekijänoikeuksiin, esim. kiinnitetään huomiota laulun säveltäjäan ja sanoittajaan 	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa	<p>S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet. <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> esiintyminen, omien musiikillisten tuotosten esittäminen 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

13.4.9 KUVATAIDE

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 143)

1. LK. KUVATAIDE		
<p>1. vuosiluokalla painopistealue on mielikuviutus ja leikki. Oppilaat saavat tuottaa paljon omaa taidetta. Tehdään paljon kokeiluja eri väreillä ja välineillä (erilaisilla piirtimillä ja alustoilla). Tutustutaan leikkien, tutkien, havainnoiden ja itse tehden erilaisiin tekniikoihin ja materiaaleihin (piirtäminen, maalaaminen, painaminen, kollaasi, rakentelu, muovailu) sekä kuvataiteen perustekijöihin ja -käsitteisiin (viiva, piste, pinta, eri muodot, sommittelu, suunta, koko, 2- ja 3-ulotteisuus). Taitelijoiden mielikuviutus. Leikin kuvaaminen taideteoksissa. Taide leikkinä. Leikki taiteena.</p> <p>1. luokan KUPO-käynnillä lasten ja nuorten kuvataidekoulussa otetaan huomioon painopistealue.</p>		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu</p> <p>Havainnoidaan eli tutkitaan, mitä nähdään, kuullaan, haistetaan, tunnetaan tai voidaan kuvitella aistivamme yhdessä ja omatoimisesti.</p> <p>Havainnoidaan leikkien, pelien ja mielikuviutusta ruokkivien tehtävien kautta oman lähiympäristön (kodin, oman pihan, perhepiirin ja harrastuksen ympäristön), laajenevan lähiympäristön (koulun, kotikaupungin rakennetun ja luonnonympäristön) sekä median ja kaupallisen maailman visuaalisia asioita.</p> <p>Kehitellään pelejä ja leikkejä sekä tehdään kuvia ja kolmiulotteisia teoksia havainnoista. Harjoitellaan havainnoimista myös eri aikakausien ja kulttuurien taideteosten ja niitä esittävien kuvien kanssa. Keskustellaan havainnoista.</p>		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	Tehdään havaintoja ympäristön visuaalisista asioista (luonto, rakennettu ympäristö, kotiympäristö ja omat lempiasiat: lelut, pelit, kirjat, kuvat, tv-sarjat, elokuvat, mainokset), oppilaan omaehtoisesti ja koulussa tekemistä kuvista ja rakennelmista sekä taideteoksista ja -kuvista moniaistisesti tutkien, leikkien ja kuvia tekemällä. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan	Keskustellaan omista tuotoksista, taideteoksista ja -kuvista sekä ympäristöstä tehdyistä havainnoista. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L6 Työelämä ja yrittäjyys
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla	Tehdään kuvia havainnoista ja niiden synnyttämistä ajatuksista. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen
<p>Kuvallinen tuottaminen</p> <p>Tehdään paljon kokeiluja erilaisilla piirtimillä, väreillä, alustoilla ja materiaaleilla. Painopiste on prosessissa, ei loppuunsaattatussa tuotoksessa. Toisaalta harjoitellaan pitkäjänteistä työskentelyä toteuttamalla pidempiaikaisia kokonaisuuksia, joissa pyritään harjoittamaan työn loppuunsaattamista. Korostetaan oman mielikuviutuksen merkitystä kuvan tekemisessä. Käytetään monenlaisia kuvakulttuureja ja luonto inspiaraation lähteenä.</p>		
T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittamaan kuvallisia ilmaisutapoja	Eri materiaalien ja tekniikoiden kokeilu omien kuvien tuottamisessa. Omien värikarttojen tekeminen. Yhdistyy KUPO-käyntiin. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L6 Työelämä ja yrittäjyys

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa	Toteutetaan pitkäjänteinen työ oman kuvallisen tuottamisen tai ryhmätyön parissa. Oman työn luonnostelu ja suunnittelu. Työ voi liittyä monialaisen oppimiskokonaisuuden aiheeseen. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen
T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa	Tutkitaan ja kokeillaan, miten eri värit, muodot ja muut kuvalliset elementit vaikuttavat siihen, miltä kuva näyttää. Tutkitaan oppilaiden omia kuvia ja muiden tekemiä kuvia. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Visuaalisen kulttuurin tulkinta Visuaalisen kulttuurin tulkintaa harjoitellaan tutkimalla sekä itselle tuttuja että uudempiä ja vieraampia visuaalisia asioita. Tulkintaa tehdään oppilaiden omasta kokemusmaailmasta käsin. Rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön, mutta myös käyttämään eri yhteyksistä opittuja asioita miettiessä ja tarkastellessa kuvia. Kiinnitetään huomioita sekä kuvan muotoseikkoihin että sisältöihin. Tehdään vertailuja samanlaisten ja erilaisten asioiden välillä. Harjoitellaan kuvista, esineistä, rakennetusta ja luonnonympäristöstä puhumista.		
T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä	Ympäristön ja omien töiden sekä taideteosten ja -kuvien tarkastelua ja niistä puhumista kuvataiteen käsitteistöä (esim. väri, muoto, viiva, liike ja tila) käyttäen. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L6 Työelämä ja yrittäjyys
T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään	Tutkitaan ja tunnistetaan lähiympäristön (koulu ja retkikohteiden julkiset taideteokset) ja median visuaalisen kulttuurin kuvia ja tuotteita sekä taideteoksia. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämä ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta	Käytetään omien töiden lähtökohtana oman elinympäristön, eri aikojen ja kulttuurien kuvia ja muita visuaalisia elementtejä kuten leluja, fantasiahahmoja, valokuvia ja pelejä. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L6 Työelämä ja yrittäjyys
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen Niin havainnoidessa, tehdessä, kuin tulkittaessa kuvia ja muuta visuaalista kulttuuria otetaan esille, mikä merkitys kuvilla ja visuaalisella kulttuurilla on; kaunistavatko vai rumentavatko ne ympäristöä; mikä tekee visuaalisista asioista hyviä/ huonoja; millaisia elinkaaria maailmaan tuotetuilla kuvilla ja visuaalisilla asioilla on; voivatko ne pahoittaa tai parantaa jonkun mielen (esim. sairaaloihin tuleva taide); voivatko ne pilata tai parantaa jonkun elinolosuhteita.		
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja	Tutustutaan oman ympäristön taiteeseen sekä kuviin ja keskustellaan niihin liittyvistä viesteistä, arvoista ja tunnelmista. Pohditaan esim. lelujen kestävyyttä, määrää, kauneutta ja mielihyvää. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys	Tutustutaan eri kulttuurien ja lähiympäristön taiteeseen sekä kuviin ja hyödynnetään niitä omien teosten tuottamisessa. Opetellaan huolehtimaan työskentelyvälineistä ja käyttämään kestäviä materiaaleja. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

2 LK. KUVATAIDE

2. vuosiluokalla painopistealue on luonto.

Liikutaan luonnossa ja tehdään havaintoja kaikilla aisteilla. Tutustutaan ympäristötaiteeseen. Tutustutaan luontoa kuvaaviin taideteoksiin. Tutustutaan kuvataiteen perustekijöihin ja -käsitteisiin (viiva, piste, pinta, eri muodot, sommittelu, suunta, koko, 2- ja 3-ulotteisuus, materiaalin tuntu) luonnon kautta.

2. luokan kuvataiteen opiskelussa otetaan huomioon KUPO-vierailu taidemuseossa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu Tutkitaan eri luonnonympäristöissä mitä nähdään, kuullaan, haistetaan, tunnetaan tai voidaan kuvitella aistivamme yhdessä ja omatoimisesti.		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	Tehdään havaintoja ympäristön visuaalisesta asioista (kuvista, esineistä, luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä), oppilaan omaehtoisesti ja koulussa tehdyistä kuvista ja rakennelmista sekä taideteoksista ja -kuvista moniaistisesti tutkien, leikkien ja kuvia tekemällä. Tutustutaan ympäristötaiteeseen luonnossa. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan	Keskustellaan omista tuotoksista, taideteoksista ja -kuvista sekä ympäristöstä (esim. luonto ja eläimet) tehdyistä havainnoista. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla	Tehdään kuvia eri aisteilla tehdyistä havainnoista ja niiden synnyttämistä ajatuksista. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Kuvallinen tuottaminen Tehdään paljon kokeiluja erilaisilla piirtimillä, väreillä, alustoilla ja materiaaleilla. Painopiste on prosessissa, ei loppuunsaattatussa tuotoksessa. Toisaalta harjoitellaan pitkäjänteistä työskentelyä toteuttamalla pidempiaikaisia kokonaisuuksia. Niissä pyritään harjoittelemaan työn loppuunsaattamista. Tehdään luontoon taideteoksia ympäristöä kunnioittaen.		
T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja	Eri materiaalien ja tekniikoiden kokeilu omien kuvien tuottamisessa. Tehdään omia värikarttoja luonnosta, tehdään luontoon (ympäristöä kunnioittaen) taideteoksia, käytetään esim. tikkua piirtimenä, käytetään luonnonmateriaaleja. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa	Toteutetaan pitkäjänteinen työ oman kuvallisen tuottamisen tai ryhmätyön parissa. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa	Tutkitaan ja kokeillaan, miten eri värit, muodot ja muut kuvalliset elementit vaikuttavat siihen, miltä kuva näyttää. Tutkitaan oppilaiden omia kuvia ja muiden tekemiä kuvia. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Visuaalisen kulttuurin tulkinta Visuaalisen kulttuurin tulkintaa harjoitellaan tutkimalla sekä itselle tuttuja että uudempiä ja vieraampia visuaalisia ympäristöjä. Tulkintaa tehdään oppilaiden omasta kokemusmaailmasta käsin. Rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön, mutta myös käyttämään eri yhteyksistä opittuja asioita miettiessä ja tarkastellessa kuvia. Kiinnitetään huomioita sekä kuvan muotoseikkoihin että sisältöihin. Tehdään vertailuja samanlaisten ja erilaisten asioiden välillä. Harjoitellaan kuvista, esineistä, rakennetusta ja luonnonympäristöstä puhumista. Tarkastellaan luontoa esteettisestä näkökulmasta.		
T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä	Omien, ympäristön sekä taideteosten ja -kuvien tarkastelua ja niistä puhumista kuvataiteen käsitteistöä (esim. väri, muoto, viiva, liike ja tila) käyttäen. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään	Tutkitaan ja tunnistetaan lähiympäristön (esim. koulu, retkikohteet, koti) ja median visuaalisen kulttuurin kuvia ja tuotteita sekä taideteoksia. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta	Käytetään omien töiden lähtökohtana oman elinympäristön, eri aikojen ja kulttuurien kuvia sekä muita visuaalisia elementtejä. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen Pohditaan kauneutta ja rumuutta ympäristössä. Mitkä tekevät ympäristön visuaalisista asioista hyviä, mitkä huonoja. Mikä kuuluu luontoon, mikä ei.		
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja	Tutustutaan oman ympäristön taiteeseen sekä kuviin ja keskustellaan niihin liittyvistä viesteistä, arvoista ja tunnelmista. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys	Tutustutaan eri kulttuurien ja lähiympäristön taiteeseen sekä kuviin ja hyödynnetään niitä omien teosten tuottamisessa. Opetellaan huolehtimaan työskentelyvälineistä ja käyttämään kestäviä materiaaleja. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

13.4.10 KÄSITYÖ

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 146)

1. LK. KÄSITYÖ		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön	S1 Oppilas harjaantuu etsimään ideoita lähiympäristöstään ja harjoittelee kehittämään käsityölle muodon, värin ja pinnan. S2, S3, S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta	S1, S2 S3 Oppilas piirtää, muovailee, rakentelee tai kertoo ja harjoittelee suunnitelman tekoa. Oppilas oppii prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa	S1, S2, S3 S4 Oppilas valmistaa omien ja / tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita. Oppilas harjoittelee käsityöprosessin loppuun viemistä. S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti	S2 Oppilas saa mahdollisuuden tutustua erilaisiin koviin ja pehmeisiin materiaaleihin sekä menetelmiin oikeilla työvälineillä. S3 S4 Oppilas oppii toimimaan ekologisesti, turvallisesti ja vastuuntuntoisesti	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta	S1, S2, S3, S4 S5 Oppilas tutustuu TVT:n mahdollisuuksiin ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana S6 Oppilas harjoittelee vertaisryhmässä arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista positiivisesti	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

2. Iik. KÄSITYÖ		
Vuosiluokan tarkennetut Tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön	S1 Oppilas harjaantuu etsimään ideoita lähiympäristöstään ja harjoittelee kehittämään käsityölle muodon, värin ja pinnan. S2, S3, S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta	S1, S2, S3 Oppilas piirtää, muovailee, rakentelee tai kertoo ja harjoittelee suunnitelman tekoa. Oppilas oppii prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Vuosiluokan tarkennetut Tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa	S1, S2, S3 S4 Oppilas valmistaa omien ja / tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita. Oppilas harjoittelee käsityöprosessin loppuun viemistä. S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti	S2 Oppilas saa mahdollisuuden tutustua erilaisiin koviin ja pehmeisiin materiaaleihin sekä menetelmiin oikeilla työvälineillä. S3 S4 Oppilas oppii toimimaan ekologisesti, turvallisesti ja vastuuntuntoisesti	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta	S1, S2, S3, S4 S5 Oppilas tutustuu TVT:n mahdollisuuksiin ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana S6 Oppilas harjoittelee vertaisryhmässä arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista positiivisesti	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

13.4.11 LIIKUNTA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 148)

1. Ik. LIIKUNTA "Liikutaan yhdessä leikkien."		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla	S1 Oppilas saa leikinomaisesti kokeilla ja harjoitella erilaisia liikuntamuotoja ja liikuntatehtäviä. Oppilas oppii liikunnan avulla nauttimaan erilaisista haasteista ja onnistumisista sekä rohkaistuu ilmaisemaan itseään.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1 Oppilas harjaantuu havainnoimaan omaa kehoaan ja jäljittelemään asentoja, liikkeitä ja liikesuuntia. Oppilas opettelee tunnistamaan liikkeen ja musiikin rytmin sekä toteuttamaan sitä. *	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina	S1 liikkuminen erilaisissa ympäristöissä ja hyödyntäen eri välineitä* (ks. esiops)	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T4 harjaanuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä	S1 sali, luonto, lumi, jää, erilaiset kentät	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito	S1 vesiliikunta ja vesileikit, uimataidon harjoittelu	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1 turvallisen ja ohjeiden mukaisen toiminnan harjoittelu	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Sosiaalinen toimintakyky		
T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisisa liikuntatilanteissa	S2 kaveruutta ja toisten huomioon ottamista sekä tunteiden tunnistamista ja hallintaa harjoitellaan arjen tilanteissa yhteistyö, muiden auttaminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta	S2 yksinkertaiset liikunnalliset sääntöleikit, tehtävät ja pelit	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Psyykkinen toimintakyky		
T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen	S3 onnistumisen kokemuksia ja emotionaalisesti vaihtelevien tilanteiden kohtaamista tuetusti	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja	S3 iloa ja virkistystä tuottavat leikit ja pelit	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

2. Ik. LIIKUNTA "Liikutaan yhdessä leikkien."		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla	S1 Oppilas saa leikinomaisesti kokeilla ja harjoitella erilaisia liikuntamuotoja ja liikuntatehtäviä. Oppilas oppii liikunnan avulla nauttimaan erilaisista haasteista ja onnistumisista sekä rohkaistuu ilmaisemaan itseään.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1 Oppilas harjaantuu havainnoimaan omaa kehoaan ja jäljittelemään asentoja, liikkeitä ja liikesuuntia. Oppilas opettelee tunnistamaan liikkeen ja musiikin rytmin sekä toteuttamaan sitä. *	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T3 vahvistaa motoristen perustaitojen tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidon oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina	S1 Temppuradat, hyppelyradat, juoksu- ja kiinniottoleikit. Tasapainoilu erilaisilla alustoilla. Erilaisten pallojen hyödyntäminen; kiinniottaminen, työntäminen, vierittäminen, lyöminen, heittäminen, potkaiseminen sisä- ja ulkoleikeissä.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä	S1 Erilaisissa oppimisympäristöissä liikkuminen <ul style="list-style-type: none"> sali, luonto, lumi, jää, kentät 	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito	S1 Vesiliikunta ja vesileikit	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1 Ohjataan oppilasta toimimaan ohjeiden mukaan ja välttämään vaaratilanteita.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Sosiaalinen toimintakyky		
T7 ohjata oppilasta säatelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellissa liikuntatilanteissa	S2 Yhteisistä onnistumisista iloitseminen; toimiminen yhteistyöstä muiden kanssa ja kokemuksia muiden auttamisesta	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta	S2 Liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Psyykinen toimintakyky		
T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.	S3 Leikeissä, peleissä ka tehtävissä tulevien emotionaalisesti vaihtelevien tilanteiden kohtaamista tuetusti.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja	S3 Valitaan tehtäviä, joiden kautta oppilas voi iloita omista onnistumisista Rohkaistaan oppilasta kokeilemaan uutta ja yrittämään kannustavassa ja turvallisessa tilanteessa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

13.4.12 OPPILAANOHJAUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 150)